

Vastaus kirjalliseen kysymykseen ulkomaalaistaustaisten nuorten tekemistä ryöstörikoksista, jengiytymisen ennaltaehkäisystä ja katuturvallisuuden lisäämisestä

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimitannut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Arja Juvosen /ps näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 858/2020 vp:

Mitä toimia hallitus aikoo tehdä ulkomaalaistaustaisten nuorten tekemälle rikollisuudelle Suomessa,

miten hallitus aikoo estää jengiytymisen kehittymistä Suomessa ja

miten hallitus varmistaa kansalaisten katuturvallisuuden Suomessa?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelman mukaisesti hallitus kiinnittää erityistä huomiota ihmisten turvallisuuden parantamiseen, uusiin turvallisuusuuhkiin varautumiseen ja turvallisuuden kokemuksen vahvistamiseen.

Tilastokeskuksen tilastojen mukaan alle 21-vuotiaiden nuorten osuus kaikista rikosepäilyistä on laskussa. Koko maan tasolla rikoksiin syylliseksi epäiltyjen nuorten määrä on ollut pääosin laskussa koko 2010-luvun. Erityisesti 15–20-vuotiaiden epäiltyjen määrä on pienentynyt vuoden 2011 noin 24700:sta vuoden 2019 noin 14500: aan. Tilastojen mukaan rikollisuus keskittyy aiempaa pienemmälle joukolle nuoria. Sama ilmiö on havaittu myös Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutin nuorisorikollisuustutkimuksissa.

Tilastokeskuksen rikos- ja pakkokeinotilastoissa selvitetystä rikoksista ilmoitetaan syylliseksi epäiltyjen ikä, kansalaisuus ja joitain sosioekonomisia taustatekijöitä. Tilaston mukaan ulkomaiden kansalaiset ovat väestöosuuteensa suhteutettuna ylliedustettuja eri rikoslajeissa.

Tutkimusten mukaan rikosalttiuteen ei vaikuta etninen tausta vaan muut tekijät, kuten syrjäytyminen ja lapsikäyhyys. Valtaosa suomalaisista lapsista ja nuorista voi hyvin ja he syyllistyvät harvoin rikoksiin. Toistuva ja vakava rikollisuus kasaantuu pienelle joukolla lapsia ja nuoria. Lapset ja nuoret, jotka tekevät paljon rikoksia, ovat usein myös itse rikoksen uhreja.

Lasten ja nuorten tekemien rikosten ennalta ehkäisyn ja rikoskierteen katkaisemisen kannalta keskeistä on vahvistaa lastensuojelun toimintaa. Lastensuojelun tarve on kasvanut. Lastensuojelun avohuollon asiakkaana oli vuonna 2019 lähes 53 000 lasta ja nuorta. Lastensuojeluilmoitusten määrä on kaksikertaistunut kymmenessä vuodessa ollen 85 700 vuonna 2019. Yhtä lasta kohden

tehtiin keskimäärin 1,8 ilmoitusta. Vuonna 2019 sijoitettiin kiireellisesti huostaan 4 500 lasta (4% enemmän kuin vuonna 2018) ja huostassa olleiden lasten määrä oli edellisen vuoden tasolla, hie-
man yli 11 000. Kodin ulkopuolelle sijoitettuna oli lähes 19 000 lasta.

Rikoksia tekevien nuorten tilanteet vaihtelevat. Osa nuorista on sellaisen kehityksen alussa, joka voi johtaa jatkuessaan vakavaan rikoskierteeseen. Nuoret, jotka ovat vasta rikoskierteen alussa, tarvitsevat erilaisia toimia kuin nuoret, jotka ovat jo rikoskierteessä.

Niille lapsille ja nuorille, jotka ovat mahdollisen rikoskierteen varhaisessa vaiheessa, tarjotaan moniammatillisen Ankkurin palveluja. Ankkuritoiminta on moniammatillista yhteistyötä, joka kohdistuu lasten ja nuorten (alle 18-vuotiaiden) hyvinvoinnin edistämiseen ja rikosten ennaltaeh-
käisemiseen. Ankkuritoiminnassa rikoksilla oireiluun etsitään ratkaisu, joka ohjaa lapsen tai nuo-
ren pois huonon kehityksen kierteestä. Ankkuritoiminnan tulokset ovat olleet hyviä. Ankkuritoi-
minnassa ennalta ehkäistään myös jengiytymistä. Ankkuria tehdään kaikkien poliisilaitosten alu-
eella ja sitä vahvistetaan edelleen. Erityisen tärkeää on saada lisää psykiatrisia sairaanhoitajia Ankkuriin.

Niiden nuorten kohdalla, jotka ovat jo syyllistyneet rikoksiin, rikosten nopea tutkinta on tärkeää. Helsingin poliisiin perustettiin vuonna 2018 nuorisoryhmä, joka tutkii keskitetysti kaikki alle 18-
vuotiaiden tekemät rikokset yhteistyössä ennalta estävän toiminnon kanssa. Rikoskierteessä ole-
valle nuorelle määritetään "oma poliisi", joka tutkii kaikki häntä koskevat rikosepäilyt. Toimin-
nan tarkoituksena on, että poliisi ottaa nuoren tilanteen kokonaisvaltaisesti haltuunsa ja tapaus
tutkitaan nopeasti. Pitkään kestävä esitutkinta ja seuraamusten toteutuminen vasta vuosien kulut-
tua teosta voi johtaa siihen, että nuori kokee, että yhteiskunta ei puutu hänen toimintaansa. Lisäksi
hän voi joutua syvemmälle rikoskierteeseen ja rikolliseen elämäntapaan ennen kuin hän joutuu
edesvastuuseen rikoksistaan.

Vakavassa rikoskierteessä olevat lapset ja nuoret tarvitsevat myös muita toimia. Esimerkkinä
näistä on oikeusministeriön hallitusohjelman osana käynnistämä rikosenehkäisyhanke, jossa pit-
kittyneet rikos- ja väkivaltakierteet pyritään ehkäisemään kokonaisvaltaiseen ja moniammatilli-
seen tukeen perustuvalla uudella toimintamallilla. Näiden toimintamallien pilotointi on käynnis-
tymässä kolmella paikkakunnalla, jotka ovat Oulu, Rovaniemi, Vantaa ja Turku.

Jengillä tarkoitetaan ryhmää, jossa on hierarkkinen rakenne ja yhteiset tunnusmerkit. Näitä ryh-
miä on Suomessa järjestäytyneen rikollisuuden jengien lisäksi vain vähän. Nuorisojengien synty-
miseen liittyvää uhkaa ei voida kuitenkaan vähätellä ja on tärkeää ennalta ehkäistä nuorten jen-
giytymistä tehokkaasti. Lasten ja nuorten syrjäytymisen ehkäisy ja lapsikäyhyden vähentäminen
torjuvat syitä, jotka edistävät jengiytymistä. Poliisin ennalta estävä toiminta kokonaisuudessaan
ennalta ehkäisee jengiytymistä. Paikallinen ongelmanratkaisu -toimintamalli, jossa paikallisesti
puututaan yhteistyössä poliisin ja muiden toimijoiden kanssa ongelmiin, on osoittautunut tehok-
kaaksi tilanteissa, jotka voivat jatkuessaan johtaa jengiytymiseen. Harrastusmahdollisuuksien tar-
joaminen kaikille lapsille ja nuorille on tärkeä osa jengiytymisen ehkäisyä, samoin nuorisotoi-
messa tehtävä työ. Lasten ja nuorten alkavan rikoskierteen katkaisu on tärkeä osa jengiytymisen
ehkäisyä.

On torjuttava kehitystä, jossa rikoksilla rahaa ja asemaa hankkineet lapset ja nuoret muodostavat esikuvan muille, jotka kokevat olevansa huonommassa asemassa esimerkiksi kulutusmahdollisuuksien suhteen.

Helsingissä 9.12.2020

Sisäministeri Maria Ohisalo